

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.REDACCIÓ: Manacor: Amador, 3.
Palma, sucursal: General Barceló, 1.
Manacor: Ferrer, 5.
ADMINISTRACIÓ: Palma, sucursal:
Gral. Barceló, 1.

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol,
Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Al-
cover, Plaça del Palau, 2.
A Palma: Llibreria d'En Gaspar
Morey, 6.—Taller d'enquaderna-
cions d'En Francesc Ferrer,
Sta. Eulària, 25.—Llibreria Er-
nest Frau, "Brossa.—Llibreria
d'Alemany i Fontdevila, Brossa.

LA AURORA

Surta cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

Parla En Revenjoli. Escoltau i oireu

Ventays

N'haurem de calar un ratx a n-es paperots anticlericals de Mallorca i fora-Mallorca, que segueixen entaferrant barbaridats, doys mènes, animalades i calúnnias contra l'Església i totes ses coses de Deu. Es que no se'n saben estar es malenats. I lo que fan més, es compassió. Son víctimes d'En Banyeta Verda que duen dins el cos, i geom voleu que fassen tracte bo ni donin passa a s'en-endret? Si no fessen mal a n-ets altres, les dexariem cantar. Per capturarlos fins allà en poguem envers d'axò, es que troben qu'es cosa d'arrambarlos uns quants ventays, plens de misericòrdia, axò sí. Es allo de qui't vol bé, 't farà plorar.... ¡Hala, idò, parau, anticlericaletxos bobianetxos!

I

«Animalot pudent» ja no va d'aglans

Així hu diu clar i llampant dissapte passat, i dona per raó que en Revenjoli, es un «mal educat», un «poca-vergonya», i que «no hu paga sa pesa» per haver de «refutar ets seus errors y ses seues mentides y virollades», i per lo metex el vol deixar «dueño absolut de sa situació», i que «no permetrà que nengú, ni hasta madó Simona, el prengue en serio», i que «dona s'esclusiva» a n-En «Pinyol» «per tractarlo en sátira y burla». —I efectivament, en totes ses quatre planes de s'Animalot no hi treus nas sa «sátira» ni sa «burla» de cap animalenc potenc ni carabassenc, ni de «mado Simona» ni des metex «Pinyol» pinyolíssim contra En Revenjoli ni contra cap capellá, Vicari, Rector, ni coses d'Església. De manera que qualche cosa ha conseguit En Revenjoli, donant ventim a s'Animalot: ferlo callar envers de capellans i coses d'Església. Si segueix per aquex bon camí s'Animalot, dexarem de tractarlo de lo qu'es estat fins ara. Pero si hi torna, li farem sobre demunt ses seues costelles los set que pertanyen.—En quant a n-En Pinyol pinyolíssim, esperam ab bona devoció se sua «sátira y burla» contra noltros. En saben la prima de qui es ell i quina es sa sua vida i miracles; i, si se'n ve ab cinc sous quatre sous, li cantarem una lletania, que hi porán llogar cadiretes. ¡Bons estam noltros per dexarmos estamenetjar per un tarambana, per un bréndola com En Pinyol.

II

Pornografia animalenca

E-hu té molt mal de fer s'Animalot pudent sortir a rotlo sense ofendre sa Moral o sa Religió. Dissapte passat,

gracies a Deu, no posa res contra sa Religió, pero se'n du ses tornes sa Moral, ja que posa un pas succeit de dues allotes que ab sa mare i els seus enamorats «se'n anaren es dia de l'Angel a fer es pan-caritat a sa Font-Santa de devora Ciutat, i se'n dugueren, per ferhi una truya, una dotzena i mitja d'ous, qu'un des dos enamorats, d'amagat, buydá d'ns a betza foradantlos a un cap. Com elles se'n temeren, li armaren un escàndol sobre aquells ous; pero s'Animalot e-hu posa de tal manera i juga ab aquell mot tan malignament, que resulta una escena de lo més vert, de lo més porc, que fa empeguir qualsevol, per poc empeguidor que tenga. Axò demostra lo qu'es s'Animalot; un animalot animalíssim, que s'hi bolca com aquells que grunyen.—¡Que hu tenguen en conte es bobians i es biduins qu'encaixa tenen es poc sentit comú i es mal gust de comprar i lletgir s'Animalot, pero que'tampoc no s'agraden de vert, i son axí metex personnes decentes! ¡No, ses personnes decentes no'l poren favorir ni prendre ab ses mans, en no esser per esqueixarlo o potetjarlo, que es lo que's mereix!

III

Armonies republicanes

N'executa un ratx En J. Moya demunt s'in-Justicia de dissapte passat. Ja sabeu que's republicans de Mallorca feren, es dia de l'Angel, aquell grandios aplec a Esporles, fenomenal, piramidal, colossal, garrafal, aont s'aplegaren unes trenta personnes. Idò mos conta En J. Moya que's republicans de Palma volien qu'aquell aplec fos conjuncionista, axò es per unir-se que fos republicans i socialistes mallorquins a sa conjunció de N'Azcarate i En Pau Iglesias, que pegaren dins ses Corts aquella gran batcollada a n-En Lerroux i a tots es lerrouxistes en lo de sa portada d'aygos, i lo des ciment, cals i guix de Barcelona, aquells negocis brutíssims, escandalosíssims des lerrouxistes de Barcelona, aont tractaven de robar milions de pessetes. Idò conta En J. Moya qu'ell i ets escolans d'amén manacorins que l'acompanyaven, e-hu varen aturar que s'aplec fos conjuncionista, axò es, per fer costat a N'Azcarate i a n-En Pau Iglesias.—També mos fa a sobre que, si ets altres republicans, es qui no son d'En Lerroux, pnjanen a n-es Poder, ja's barayarien quant haurien de publicar es primer decret republicà. De manera qu'un republicano tan gros com En J. Moya confessa ques si's república entraven, lo primer que farien, seria barayarse. —Pero En J. Moya diu que serien ets altres republicans que farien axò; ells, es lerrouxistes, no. Pero el fa mentider lo que passa ara a Barcelona, que's lerrouxistes comanden a

s'Ajuntament, i ja hi ha una temporda que no fan més que barayarse ells ab ells, fins a n-es punt de que s'altre dia dos retjitors, lerrouxistes, s'embotonaren com-e dos cans de bou, i se repartiren serveis, nesples, castanyes i tota altra classe de fruta per l'estil; i fins i tot dos retgitors lerrouxistes han comprat un diari per fer la guerra a n-es d'En Lerroux, i un Retgidor lerrouxista se'permeté dins s'Ajuntament, en sessió, censurar En Lerroux. ¡Axò seria tota Espanya, es dia que pujassen a n-es Poder es lerrouxistes, que no hi pujarán mai! aquela es sa nostra sort.

IV

¡Quina mentida més disforja!

Mos conta En J. Moya que, si ells pujaven a n-es Poder, a l'acte ja poren governar ab un programa complet, sense duptes ni baubetjar cap mica, ab una Constitució perfecta, ab un pla i una organització aont no hi faltaria res, i que resoldrien totes ses dificultats i hu compondrien i hu aplanarien tot. ¡Quina mentida més disforja! ¡No comanden es lerrouxistes a s'Ajuntament de Barcelona? I ¿qu'es lo que hi passa més qu'escàndols, desgavells, barayes, robatorums? ¡Quant n'hi havia hagut tants i de tan grossos? Aont han demostrat es lerrouxistes tenir tal pla ni tal programa de Govern per porer governar axí com governen ses personnes decentes, ses personnes honrades? Tenien una magnifica avinentesa de demostrar que posseien tal pla, tal programa, comandant, com comanden, a s'Ajuntament de Barcelona; pero lo qu'han demostrat, es que's seu pla i es seu programa no es altra cosa més que aferrar allà ont poren, robar com es bandetjats de Serra-Morena: i, si no hi ha per tots, disputar-se sa presa a cops de puny i ab altres armes pitjors donant un espectable es més indigno i avergonyidor. Si, a n-axò se reduex es pla i es programa de Govern des lerrouxistes: fer navegar l'ungla fins allà ont se puga, umplirse ses butxiques fins que n'hi cápiga, i a n-es qui fassa nosa, llevarlo des mitx ab un esquitx de canó o una ponyida. Es alló qu'En Lerroux digué a n-es seus demunt es paperot La Rebeldia la primera des setembre de 1906: «Robau, calau foc, matau, alsau es vel a ses novicies, i abusaune». ¡Gran, magnific, honradíssim pla de Govern! ¡Ni es bandetjats de Serra-Morena havien tengut pit per proclamarne cap de consemblant! Aquells bandetjats tenien pit per ferho; pero tant com proclamarho i ferse'n grossos i donarho com-e regla de vida, jno s'hi atreviren may! ¡O lerrouxistes, grossa es sa vostra glòria! ¡heu fets bons es bandetjats de Serra-Morena! ¡Pobre Espanya, si arribava a caure dins ses vostres unges! ¡Seria ferest!

V

¡Grans veritats!

Esglayauvos! ¡les diu s'in-Justicia d'En J. Moya, dissapte passat! Diu que li «agradaria» que's republicans «no fessen ses coses de qualsevol manera», que «les fessen bé»; que «voldria que's republicans demostrasen que estan capacitats per governar»; i llavò los fa avinent que, «qui no's sap governar a si metex, no pot governar ets altres». De manera que, segons En J. Moya, es republicans «fan ses coses de qualsevol manera», «no les fan bé», «no poren governar ets altres» perque «no's saben governar a si metexos», i que fins i tot «estan incapacitats per governar». ¿E-hu sentiu, republicanetxos de Manacor i de fora-Manacor? Es En J. Moya qu'aquesta vegada vos entaferra aqueixes grans veritats! Escoltaulovos, ara que vos diu ver. ¡Ja hu es gros que no diga mentides aquest estornell! Lo qu'aquest pic ha endevinat de tot!

VI

Més barbaridats des discursot d'En Lerroux

En posa un enfilay s'in-Justicia de dissapte passat. Pero resulta una cosa tan buyda i tan desgavellada, que fins tot i in-Justicia no ha tengut pit per posar tot es discursot; només en posa trossos, i ¡bona nit, pastora! Ha fet bé. Es natural que's lerrouxistes no'n vulguen fer gayre menjaret de tal discursot perque li va valer a n-En Lerroux sa gran planissada que li dona En Lacierva, que'l posá en ridícul i li fé mostrar sa filassa horrorosa. En Lacierva li prová una vegada més que, fins sa derreria de tot ell, En Lerroux, va esser carn i unglia d'En Ferrer, «capità de lladres, incendiari i assassins», i que trebayan plegats per fer sa revolució, axí com els l'entenien, per destruir ho tot, i matar tots es capitalistes tots es militars, tots es capellans i frares, etc.—Perque heu de sobre qu'En Lerroux comensá's seu discursot dient que just parlaria des procés-Ferrer; i llavò se passá dues hores parlant de tots ets antecedents de sa política conservadora i d'En Maura, des renous que hi hagué fa anys a Jumilla, a infiested, a Salamanca, que tenien tant que veure ab so procés-Ferrer com es... bigots d'En Lerroux ab ses tòmperes. I llavò l'homo ab ses lleys ab sa mà, ell que no es misser i sap tant de lleys com s'ase d'ensafranar, se volgué afilar a fer veure que's procés d'En Ferrer estava mal fet i ple d'illegalidats i de vicis de milidat; i naturalment, li sortí un cent-cames, que feya llàstima a totes ses personnes enteses. Una de ses proves de que's procés d'En Ferrer es una ilegalitat que'l fa nul de rel, es que sa declara-

ció d'un testimoni de Masnou no du sa firma des secretari des tribunal; pero se dona's cas célebre de qu'aquel testimoni diu que «no sap absolutament res de lo que li «demana's tribunal». De manera que tal testimoni no servia ni servi gens, ni per condamnar ni per absoldre En Ferrer. I posat En Lerroux a dir vics de nulit des procés-Ferrer, en digué altres dos de ferests, d'aquells que fan arrissar es cabeyas: 1. Sa lley diu que's jutje ha de llegir a n-es reu i n-es seu Defensor «es cárrec que resulten» contra's reu; idò a n-es procés d'En Ferrer los lletjí, no es jutje, sino es secretari devant es jutje. 2. En lloc de lletjir a n-En Ferrer i es seu Defensor es cárrecs que resultaven contra ell, los lletjiren tot es *sumari*, aont, naturalment, e-hi havia tots aquells cárrecs fil per randa. ¿Es possible imaginar dues ilegalidats més aborronadores qu'aquelles dues? I encara duptaria negú que, al manco per axo es procés d'En Ferrer es nul, pero ben nul! ¡Com es vel-la llissa! que si ha negú que dupl, mereix que'l fassen jeure ab sos talons derrera! Es qu'aquex Lerroux ab ses lleys ab samá es, capaç de... fer viure un mort. ¡Pobres reus qu'ell defensás, si fos misser! ¡Ni N'Emilianetxo Iglesias e-hu faria pitjor! Pero ¿com no hu yeu En Lerroux que es qui es sabater, ha de fer sabates, i no de misser? ¡«Dau l'art al qui l'ha», Sr. Lerroux, i no fareu tantes de riayes!

VII

Es discursot d'En Sol i Ortega

En Sol i Ortega té molt de cap axi metex, pero es un des misserots més misserots d'Espanya. Volgué parlar des procés-Ferrer, per no esser manco que'ts altres diputats republicans, i no tengué altre remey qu'amollar un bon roig de desbarats i altres erbes. S'in-*Justicia* dissapte passat, en copia uns quants bocins per mostra. En Sol i Ortega, homo venjatiu i betzerriós, la du des tribunals militars i des Govern conservador perque'l processaren per lo de sa «setmana tràgica», per considerarlo complicat de mala manera en aquells fets revolucionaris d'etern aprobi; i l'homo, naturalment, no se'n sap treure paraula bona. Per ell en tot es crims i atentats espantosissims de sa «setmana tràgica», no hi hagué altre criminal més qu'En Maura i En Lacierva. Tots es qui calaren foc, profanaren cadávers, robaren, mataren, feren foc a ses tropes desde balcons, terrats i barricades, tots es qui feren aquella partida de crims que constituren sa «setmana tràgica», tots son innocents, uns santets en vida, qu'es una llàstima com no los posen dalt un altar. ¡No es ver qu'es un paper... «dignissim» es d'En Sol i Ortega, i qu'es comprèn perfectament que s'in-*Justicia* el posi dalt es niguls? Ara ses personnes decents ja saben massa com l'han de juzgar a n-En Sol i Ortega. «Te connexem, erbeta! ¡periol te dius!

VIII

En J. Moya dijunant, entregat a s'astinència, plorant i fent oració.

Sí, ell metex e hu va fer a sobre a n-es trenta republicans que's dia de

l'Angel s'aplegaren a Esporles: les va dir qu'es «victima de sa calinnia esgrimida Deu sap per quines funestes mans» ¿Quines son, Sr. J. Moya, aqueles «funestes mans»? Fins ara només teniem notícia de llengos o de boques «calumniadores». De que hi hagués «mans» que «calumniassen» no'n temem notícia, ni hu havíem sentit dir may. ¡Es gros axi metex unes «mans» «calumniar», i «calumniar» sobre tot un angelet de Deu com En J. Moya. I es estat, segons vetx, tan gros es fester de ses «calumnies» d'aquelles «funestes mans», que declará En J. Moya devant es grandiós *aplec* de trenta republicans a Esporles, que «necessita dijunar». —Idò, homo sant de Deu, ¿com no us aprofitareu de sa corema qu'hem passada? ¿Que tan-metex en féreu cap ni mitx de dijuni? M'engana qu'n fésseu cap! I, axò que diguéreu a Esporles: «Es meu esperit necessita astinència; tenc qu'havermé de retirar a n-es putx, necessit soledad; allá ploraré i faré oració p'es triuf des nostros ideals», axò es, sa República.—Pero ¿qu'es que vos han fet, Sr. J. Moya? ¿Qui es estat s'atrevit que vos ha enutjat d'aquesta manera? ¿Son es republicanetxos de Manacor o de Ciutat? ¿Quina la vos han feta? Parlau clar, homo sant de Deu? .... ¿Que «necessitau» «astinència»? E hu creym axi; i molta que n'heu mester! ¡I fins ara no vos n'éreu temut? Escoltau! i, si no es massa preguntar, ¿a n-e quin «putx» teniu pensat de «retirarvos»? ¿A n-es de So'n *Talent* o a n-es de So'n *Fam*? ¡Ja seria ben hora de que prenguésseu es «retir»!... I mirau, si de totes maneres estau resolt a «plorar», ja que hi sereu, vos convendria a caramull «plorar» de tot cor es vostros pecats, que no son pocs ni petits es qu'heu comesos demunt es vostro paperot i tirant discursos a n-es vostros biduins. En quant a lo que deys que «fareu oració p'es triuf des vostros ideals», pe'sa vostra república, permeteume que vos diga que no fereu tec, que tal «oració» vos farà fetxida. ¡Com no hu veys que d'«oració» no més se'n fa a Deu; que es una barbaritat feresta anar a demanar a Deu «estriufs» d'uns «ideals» com es vostros, que son tots contra Deu i ses coses de Deu? Basta recordar quins son ets «ideals» des lerrouxistes: aquelles ordes que vos doná En Lerroux dins es setembre de 1906: ¡Robau, calau foc, matau, alsau es vel a ses novicies, i abusaune! —I ¿axò heu d'anar a demanar a Deu que vos concedesca? ¿Que vos heu begut es seny de tot?

IX

¿Ay ab un buf?

Es *Company Roca* i Hernandez, regidor socialista de Ciutat, va dir a s'aplec de trenta republicans d'Esporles que «sa Monarquia» ja «se troba ran de s'abisme», i que «basta un buf per ferla caure dins lo desconegut de s'oblit». —Idò jo republicans i socialistes! ¿com no'l pegau a n-aquex «buf»? ¿Com no la hi heu tirada encara a sa Monarquia «dins lo desconegut de s'oblit»? ¿O es qu'heu perdut s'alè? ¡Ni alè per un «buf» teniu? ¡Hala, republicans i socialistes, conjuncionats de

fresc, «bufau» tots plegats, veyam si serà ver lo que digué «s'company Roca, qu'es tan bona de tomar sa Monarquia! ¡Ja hu val ab aquest company Roca! ¡Ell se'n treu qualcuna que val sa barba d'un soldat!

X

Se República de Portugal

¿Com es que's paperots republicans i socialistetxos de Mallorca no'n diuen res de sa gran República portuguesa? A s'aplec que feren es republicans a Sóller dins s'octubre, cantaren ses escel·lències de sa República de Portugal suposant qu'allò seria ben aviat un paradís de delícies, que tothom s'hi aufegaria dins se baldor i que no sabrien es portuguesos que n'havien de fer des doblers, tants com en tendrien. ¡Com es, idò, qu'ara a n-es grandiós *aplec* d'Esporles, aont tan-metex s'aplegaren trenta persones, cap d'ets oradors se'n recordá de sa República de Portugal, o al manco *El Ideal* no hu diu? Es metexos republicans n'están empeguets; per axò no'n parlen. Sa República de Portugal resulta un fracàs, tant o més que s'espagnola de l'any 1873; Portugal ab sa República, en lloc de millorar gens, ha pitjorat; tots es qui tenen qualche cosa que perdre, en fugen si pore, perque hi fa un habitat del dimoni. Es populatje comanda, s'exèrcit está desmoralisat, es monàrquics conspiren; i es republicans que no tenen sa pella p'es màneç perque no hi ha màneç per tots, conspiren també. Fa més de mitj any qu'entrá sa República, i encara es s' hora que no han convocades eleccions aont sa Nació, en nom de la qual es revolucionaris tomaren sa Monarquia, puga fer sentir sa sua voluntat. I ¿per que no han convocades eleccions? Senzillament perque es Govern Provisional no está gens segur de que sa majoria de vots li sia favorable; i per axò, per defogir d'una derrota, per anar preparant s'opinió, axò es, per anar embuyant sa cosa, i forsar i coaccionar sa voluntat nacional. Aquells grans democrates des Govern, aquells grans estalons de sa voluntad nacional, van perllongant i perllongant ses eleccions per que no'n surti sa vertadera voluntad nacional, sino sa d'ells, sa des republicans. De manera que per tot mos trobam ab lo metex: es republicans no son més qu'uns opressors, uns dèspotes, uns falsificadors de sa voluntat nacional, uns gran fariseus, uns grans hipòcrites, uns grans farsants.—Un diari alemany, *Frankfurter Zeitung*, en fa una pintura funesta de s'estat de sa República portuguesa; vé a dirne tot axò qu' acabam d'expressar, i diu més: que, si aviat no's fan ses eleccions i no s'hi fan ab tota legalitat, s'armará una contra-revolució ferotje, que, o bé tomára sa República, o creará un partit prou fort per no deixarla viure en pau i constituir una lluyta, una guerra civil permanent, qu' acabi d'esser sa ruina de Portugal.

Ah! es que no basta posar sa República. Si es republicans no son una gent sencera, condreta, honrada, sa República resulta un *pegat a un banc*, sa carabina de Fray Ambros.

XI

«Visques» a n-En Ferrer

A s'aplec des trenta republicans i socialistes d'Esporles se donaren *visques* a n-En Ferrer, «capità de llares, incendiari i assassins», aquell gran porc, que sa dona n'hagué de fogir i s'aplegà ell ab una partida de males-fembres, saupantlos grans candidats, arribant a esser milionari, mentres que tenia abandonades ses seues fiyes, que s'havien de viure a París des trist jornal, una fent de comedianta a teatrets de mala mort, s'altra encistant galletes, i una d'elles havia de tenir es seus fiyons malalts a l'hospital; i mentres a ses fiyes no les dexá a n-es testament més que just sa petita cantitat que senyala sa lley francesa, a sa seu amiga Na Soledat Villafranca li dexá per viure sense estretors ni maldecaps. Axò era aquest gran homo que's republicans victoretjen; axò es ara es Deu més gros des republicans. Ells li criden *visca!* pero es ben mort, i no resucitarà ab tots es *visques* des republicans, socialistes i anarquistes. I lo salat es que's republicans qu'ara criden que *visqui*, ab ses declaracions que prestaren dins sa causa, foren es motiu de que'l fusellassen. Si, ells, es republicans, ab ses seues declaracions carregaren es fusells i estiraren a n-es gatet, i ja hu crec que ab aquells tirs En Ferrer se'n aná a l'altra mon més que depressa. ¡Pobres republicans! bé porev cridar *visca!* tant a n-En Ferrer com a sa República! Ni un ni s'altra viurán! ¡tant un com s'altra son ben morts!

XII

Ocurredades de D. Lluís Martí

Presidia s'aplec des trenta republicans i socialistes d'Esporles, i l'homo s'en va treure unes quantes de ben... originals. Va dir, per exemple, que «es consums i es problema militar son es dos únics estalons que té sa Monarquia». En quant a n-es «consums», mos agradarà que mos esplicás don Lluís com es que tal «contribució» aguanta sa Monarquia. No hu veym gens gens que l'aguant. Serà que som curts de vista; per axò mos agradarà que D. Lluís mos ho esplicás, en lleureli gens. En quant a s'i's Militars son s'altre estaló de sa Monarquia, sols sabem que son un estaló contra's republicans, gràcies a Deu, i un estaló tan fort, que farà fer sa prova des ruc a tots es republicans, socialistes i anarquistes que s'hi acostin per decantar-lo. Bé hu sap D. Lluís que té mals arrambatges aquex estaló.

També va anar a retreure D. Lluís si es *deumes i primícies* eren una contribució odiosa. ¿Que'n sap cap don Lluís de contribució que no hu sia? ¿Que no hu son ses contribucions que's paguen a ses repúbliques que hi ha? ¿Vol dir creu D. Lluís que, si posaven sa República, dexarien d'esser odioses ses contribucions? Desdiu molt des talent de D. Lluís anar a combatre ab raons tan foradades i tan nulles s'orde antic de coses, per fer veure que sa República es es remey de tots es mals.

També va dir D. Lluís que's rics

son partidaris de sa guerra, perque ells no han d'anar a deixar ets ossos devers es barrancs del Riff.—¿Vol dir es qui los hi dexaren l'any 1909, foren just es pobres? ¿Qui no sap que, a recta proporció, moriren a n-aquella guerra de Melilla més rics que no pobres, més oficials i majors que no soldats? ¿Qui no recorda que hi hagué una partida de senyors joves, que's feren voluntaris, i se'n hi anaren com-e soldats rasos? ¿Pot duptar don Lluís Martí que, quant arribi s'hora

d'ocupar Espanya es punts del Marroc que li senyalà com-e zona de sa seu influència sa Conferència d'Algeciras, n'hi morirán de pobres i de rics ab ses accions de guerra que s'hi hajen de fer, ja que ses bales no volten per negú, tan poc devant es rics com devant es pobres?—Mos estranya molt que D. Lluís Martí se tregues aquexes coses tan... originals a s'aplecs des trenta republicans y socialistes d'Espanyes.

blicament respectarles, tal promesa, comeforsada i violenta, no tendria ni li donariu ell cap valor, després de mort son pare. De manera que dia 31 de juriol de 1266 l'Infant En Pere desfè tot aquest embuy i engallada, i va prometre solemnement a l'Infant En Jaume que li respectaria absolutament ets Estats que son pare li dexava i tal com les hi dexava. Ab axò l'Infant En Jaume va fer un alè ben llarc, i va creure que poria estar ben segur i ben segur i ben descansat des seu germà, qu'era un homo tan enreviscat i tan temible. Se trobava de lo més a pler entre's mallorquins; i son pare dins es juriol de 1269 s'entregà per derrera vegada a Mallorca, per replegar totes ses naus i tota sa forsa que hi hagués disponible pe's s'expedició que volia fer a Terra Santa. Es mallorquins el reberen ab paumes d'or, i li oferiren 50.000 sous i tres naus, qu'acceptà tot gojós, i dia 1 d'agost s'espitxa a Barcelona. Aquella expedició la desbarràt un gros temporal, i aquell gran rey, hagué de prendre port a Marsella i després a Argos-Mortes, i se'n anà a Montpeller, i llavà a València, aont dia 8 de novembre de 1270 concedi a l'Infant En Jaume, per quan ell seria mort, es privilegi de poser encunyar moneda apostila per Mallorca i per Ervissa, i que no hi haguessen de còrrer pus es *reials* de València.

Mort el rey En Jaume I a n-aquela ciutat, dia 27 de juriol de 1276, entrà son fiy l'Infant En Jaume a esser Rey ab ple dret, confirmant, dia 12 de setembre d'aquell any, totes ses franqueses i llibertats que havia juiades dia 21 d'agost de 1256, a n-es ciutadans, pobladors i habitadors de Mallorca, i encara 'ls afegí, es metex dia, nous privilegis i ventatges sobre alous, lluïsmes, i censals, contracates usuraris ab jueus, i sistema d'enjuiciar.

Preocupat es nostre bon rey En Jaume ab so fer sa felicitat des seus súbdits, se trobà ab que's seu germà 'l rey En Pere, oblidant sa paraula solemne que dia 31 de juriol de 1266 li havia donada de respectarli ets Estats que son pare li dexava i tal com les hi dexava, no s'aturava de dir qu'ell no poria donar per bona i per forta sa divisió d'Estats que son pare los havia feta, que li duya uns perjuys massa grossos, i que en via neguna poria ni volia passar per allò. I sa cosa s'embuyá de tal manera que'l rey En Jaume no tengué altre remey que deixarse tayar un bon tros de capa, i declarar-se ell ab tots es seus successors, dia 20 de janer de 1279, *feudatari i vasall* del Rey d'Aragó p'es Reyne de Mallorca, Menorca i Ervissa, i p'es Comtats de Rosselló, Cerdanya, Conflent, Vallespir i Colliure, i que desde aquell dia ell i tots es seus successors tendrien des Reys d'Aragó tots aqueys Estats, i que com-e *feudataris* tendrien qu'haver d'assistir cad'any a 's; Corts de Catalunya, alliberant de tal obligació el rey En Jaume II com una gràcia especial que li concedien; i que dins el Rosselló i la Cerdanya, pero no a Mallorca, retgirien ets *Usatges* i correria sa moneda de Barcelona.—El rey En Jaume consentí a firmar axò per no perdrebu tot, perque 'l rey En Pere li guanyava de massa en tot, es ses cosesi sa seu ambició no tenia fre ni assaciament. Encara que de partdefora quedaren amics, després d'aquell tractat lleoní de Perpinyà, bo de veu re es que de cor no hu havien d'esser pus, i que'l rey En Jaume s'havia de considerar agraviadíssim, i ab motiu, i qu'havia de cercar venjansa d'un vent o altre conta 'l rey En Pere. ¡Maleida ambició que sovint fas es germans pitjors que cans i gats! ¡maleida! ¡maleida!

Es fly que feya vuyt (acabatay)

Que me'n direu? Ell la Reyna nova comensà a tenir mal a pler En Bernadet; i com més la gent de ca'l Rey i sobre tot el Rey li cobraven estimació, més ella el se mirava ab mal'uy, fins qu'un dia se posa a dir:

—¡No menjaré ni beuré fins qu'aygo de les tres penyes combatudes ten-

dré! ¡No menjaré ni beuré fins qu'aygo de les tres penyes combatudes tendré!

Negà sabia aont parava ni qu'era aquixa bona d'aygo, ni l'havien sentida anomenar may.

I passa un dia, i en passen dos, i en passen tres, i la Reyna jrenegada que no volia tastar res nat del mon! i no n'hi treyen altra:

—¡No menjaré ni beuré fins qu'aygo de les tres penyes combatudes tendré!

El Rey com va veure allò, apurat de tot, aplega tota sa seu gent i criats i criades, i ja les diu:

—Voltros metexos veys com mos trobam ab la Reyna d' aquesta manera! ¡A veure qui es que vol anar a cercar aquesta bona d' aygo de les tres penyes combatudes!

I tothom boca closa, fins qu'En Bernadet alsà la veu i va dir:

—Senyor Rey, quant no n'hi haja altre que hi vulga anar, sempre me té a mi. Puc partir, en voler!

Tothom seguí boca closa, i el Rey va dir:

—Bernadet, ja pots esser partit!

—¿Que no poria esperar demà matí a partir? diu ell.

—Axí mateix, diu El Rey.

En Bernadet, segons costum, devers les dotze de la nit se'n va dins es jardi, s'enfila a s'espíray d'allà aont estava parada sa mareta, i li conta tot es pas. Sa mare li diu:

—T'espítxes a trenc d'auba, i sa primera doneta véya que trobarás, li dius:—*Germaneta*, per l'amor de Deu i la Mare de Deu, no en dirieu, si hu sabeu, aont son les tres penyes combatudes que brollen aygo bona de beure? I farás tot lo que te dirá aquella doneta véya.

En Bernadet e-hu fa axí. A trenc d'auba ja li ha estret, ben peus alts, i tac! topa una doneta véya, ben etxerevida, i ja li diu:

—Bon dia que Deu mos do, o germaneta!

—Bon dia, diu ella, o jovenet!

—No 'm dirieu, diu ell, o germaneta, por l'amor de Deu i la Mare de Deu, si es que hu sabeu, aont devers cauen les tres penyes combatudes que brollen aygo bona de beure.

—Per lo bé qu'has parlat jo jovenet! diu aquella jayeta, t'ho diré ab molt de gust. Mira, no deixis per res del mon es camí que dus; i de-d'allà de-d'allà, dins tres dies serás devant les tres penyes combatudes que brollen aygo bona de beure, i totes tres se miren de cara.

Aquella jayeta se treu una verguenta, i la dona a n-En Bernadet i li diu:

—Jas questa verguenta; i, en esser devant aquelles tres penyes, pegues un copet a cada una, i a l'acte brollarà de cada una un ratjoli d'aygo. Tu para ab s'ampolla que dus, una mica a cada ratjoli fins que tenguis ple, i estreny tot d'una, abans de pus raons.

En Bernadet donà mil gràcies a n-aquella jayeta, i va fer tot lo qu'ella li havia comanat. Camina caminaràs, camí camí, des cap de tres dies se troba devant tres grandioses penyes que's miraven de cara; i venga un copet ab sa verguenta a una i a s'altra i a s'altra! i jhala un ratjoli ratja qui ratja de cada penya! i En Bernadet i hala a parar un'estona a una i un'estona a s'altra ab s'ampolla que la té plena! La tapa ben tapada, i ja li ha estret de-d'allà cap a ca'l Rey, ben peus alts i tot xervello perque duya s'aygo de les tres penyes combatudes.

—¡Senyor Rey! diu ell tot d'una d'arribar, i presents 'hi, i vetassi s'aygo de les tres penyes combatudes!

El Rey tot gojós la pren, i cap a presentarla a la Reyna! que, com la va veure, i la tastà, i qu'era aquella aygo ditxosa, se posa feta una fúria,

DE TOTES ERBES

Secció local

Dant una passejada pe'sses possessions que s'han establertes, se veu es poder que té un poble quant trebaya per conte seu. Donant una uyada per So'n Cladera, Llodrà, Sa-Torre, Sa-Marineta, Es-Coll, Sos Ferrés y es dos Bellvers, no pereix possible qu'un poble que té tants de brassers a Amèrica i trobantmos com mos trobam en temps de cuidar s'anyada que ve, haja poguda fer tanta de veta. ¡Endevant poble fener! ¡Deu te do bones anyades, a fl de que prest pugues estar cabal y t'hajes fetes teves ses possessions que tant envejaves! D'aquí t'ha de venir sa bonanova.

¡A veure si prest estàs apereyat per una nova lluya i qual o quals seràn ses venturoses garrigues o conreus que rebràn ses teves moxonies, després qu'algún canador e-hi haja estirada sa cadena.

Pareix que ja comensen a tomar ses parets véyes de sa capella de l'*Assumpta*. No créyem, fa un any y mitx, veurehu tan prest llest. Així mos agrada. Al manco estarà acabat per una temporada de trobar tanta de pols per damunt cadires, bancs y altars; y si ara ja comensen a cabrehi, ¿que farà, en haver llevat tot s'embaràs? Creym que's dia qu'el Rt. Sr. Rector veja aquesta nova millora, farà un alè gros, i es seu cor s'axamplarà. ¡Deu mos do vida per veurehu acabat!

Demà se ferà una festa molt solemne a la parròquia de Manacor, d'es Patrociní de Sant Jusep. La paga tota una devota persona, àgraïda a molts de beneficis rebuts del Sant Patriarca. E-hi predicarà lo Rt. P. Robert Redal, dominic.

Dimegues visità es nostro poble y ses Coves de p'es port es General Weyler, acompanyat des seu fi, D. Antoni, Diputat per Mallorca. Ets amics les obsequiaren ab un dinar.

ANDREU ALCOVER.

Vida del rey En Jaume II de Mallorca

CAPITOL III.

De ses desconcòrdies del rey En Jaume ab so seu germà el rey En Pere.

Heu de creure i pensar qu'aqueys dos germans tenien sa desgràcia de no avinar gens de caràcter ni de jeni. Tots dos eren altius, pero el Rey En Pere era més viu q'una centella, de s'uy des vent, fort de morro, repelenc, que tot e-hu volta per ell, tenia més coratje que setze, no baxava's cap mai per negú, no hi havia res del mon capaç de retgirarlo ni de ferli mudar un peu ni regular mitja esquina de guinavet; va esser es primer talent polític d'aquell sigle. Ara el rey En Jaume era ben diferent: era de bona part ferm, recte, amic de fer bé a tohom, dols de natural, pero massa flux de caràcter. No tenia pit per afrontar i parar clot a ses dificultats i conflictes que l'envejan, i no afinava gayre's fil de ses neules per sortirne ayrosament. En circumstàncies normals, si el rey En Pere, es seu germà, fos estat com ell, res de lo que hi va haver entre ells dos, e-hi hauria hagut, i

I Veguer, de Vicarius, era'l Magistrat que feya les vegades del Rey, que manava en nom i per delegació del Rey

ridant i cridant com una desesperada:

—¿Qui es es polissó que m'ha duyt axò!

—No es cap polissó, diu el Rey. Es En Bernadet!

—Ja no poria esser altre! diu ella. ¡Polissó i polissó! ¡Polissó set vegades! Aquexes tres *penyes combatudes* eren tres germanes meues qu'aturaven que negú s'acostás a ca-mun pare. Si negú s'hi acostava, s'hi tiraven demunt, i en feyen una coca... ¡Ara si que no menjarié ni beuré fins que *fetje des gallet vert* tendré! ¡No, no menjarié ni beuré fins que *fetje des gallet vert* tendré.

I no la treyen d'assi; i passa un dia, i en passen dos, i en passen tres, i la Reyna —fort i no't mogues—que no menjaria ni beuria fins que *fetje des gallet vert* tendria.

El Rey, tot apurat, torna aplegar tota sa seu gent i criats i criades i ja les diu:

—¡Veyam qui de voltros vol anar a cercar *fetje des gallet vert*!

Negú badá boca, fins qu'En Bernadet digué:

—Senyor Rey, ja sap Vossa Reyal Majestat que, quant negú hi vaja, sempre'm té a mi de peus per servirlo.

—Idò ja pots esser partit, diu el Rey.

—¿Que no puc esperar demà demà? diu En Bernadet.

—Prou que si, diu el Rey.

I En Bernadet a les dotze de la nit [capa n-es jardi i a enfilarse a n-aquell espiray d'allá ont sa marea estava paradada! Li conta lo qui la passa, i sa mare li diu:

—Bé has fet, fiy meu dols, d'oferirte a n-el Rey per anar a cercar *fetje des gallet vert*. A trenc d'auba partex; i sa primera doneta véya que trobarás, ja li dius: —Germaneta, per l'amor de Deu i la Mare de Deu, digau-me, si voleu i si poreu, i no vos sap greu, aont trobaria *fetje des gallet vert*? I fé lo qu'aquella jayeta te dirá.

I en Bernadet e-hu fa axi. A trenc d'auba ja li copa, y *tac!* troba una doneta véya, i ja l'escomet dientli:

—Bon dia i bon any que Deu mos do, germaneta!

—Bon dia, jovenet! diu aquella.

—No'm dirieu, dia ell, jo germaneta! per l'amor de Deu i la Mare de Deu, si voleu i poreu i no vos sap greu, per ont tenc de prendre per trobar *fetje des gallet vert*?

—Mira, diu aquella jayeta, no deixis may aquex camí; caminarás set dies, i es dia que fará set, trobarás un comellar fondo ben fondo, ple de bosc ben espès ben espès, i tu per endins i per endins! Te sortirà un *gallet vert* que s'afuarà a tu. Li tires aquexa pinteta... Jas, velataquí (diu sa veysta, i n-hi dona una, i segueix es seu sementer). I es *gallet vert* agafará aquexa pinteta, i allá pentina qui te pentina. Des cap d'un poc tirarà sa pinteta, i ja't tornarà envestir. Tu llavò li tires aquex mirayet.... Veus? Jas! (sa veysta n-hi dona un, i continua's seu sementer). Es *gallet vert* a les hores agafará aquex mirayet i axecará sa pinteta, i hala a mirarse dins es mirayet! i hala a pentinarse ab sa pinteta! I com el veurás més infundat ab axò... veus aquexa espaseta? (i n-hi mostra una sa veysta, i la hi dona, dientli). Jas! Idò quant el veurás a n-es *gallet vert* més infundat ab so mirarse dins es mirayet i pentinarse ab sa pinteta, li claves aquexa espaseta dins es gavatx, i li treus es fetge, i *putx* com la bala! si no hi vols esser demés. ¡E-hu farás jo jovenet! tot axò que t'he dit?

—Prou que hu faré! diu En Bernadet. ¡Ni una til-la que no deixaré! No res, germaneta, mil gràcies d'aquex favor tan gros que m'heu fet; Deu vos pac la caritat!

I En Bernadet ja li va haver envelat, i de-dallá, camí camí.

Caminava caminarás, des cap de set dies arriba a un comellar fondo ben fondo, tot ple d'un bosc ben espès ben espès; i En Bernadet per endins i per endins!

Assetsuxaxi *tae!* li surt un *gallet* i ja l'ha envestit. I En Bernadet *zas!* ja li tira sa pinteta; i es *gallet vert* ja l'aplega, i pentina qui te pentina, i jun ayre que hi tenia, que no era de dir!

Cop en sec es *gallet vert zas!* ja ha tirada sa pinteta, i ja se torna afuar a n-En Bernadet, que 's treu es mirayet, i *zas!* ja le hi ha tirat. Es *gallet vert* l'aplega, i axeeca de bell nou sa pinteta, i allá l'haurieu vist juna mirada dins es mirayet! i juna pentinada ab sa pinteta! juna altra mirada dins es mirayet! i juna'altra pentinada ab sa pinteta!

I ¿que fa En Bernadet? Com el va veure tan infundat ab so mirarse dins es mirayet i ab so pentinarse ab sa pinteta, se treu s'espaseta de sa jaya, i *zas!* la clava dins es gavatx des *gallet vert*, l'obri de mitx a mitx, li treu es *fetje*; i de d'allá com la bala! corrents tant com en poria treure.

Arriba a ca'l Rey, tot gojós, i entrega's *fetje des gallet vert* a n-el Rey que se'n va corrents a posarlo en mans de la Reyna.

I ¿que me'n direu? Ell com la Reyna se trobá aquell *fetje* devant, i va veure que hu era es des *gallet vert*, se posa feta un Nero, cridant com una desesperada:

—¿Qui es es polissó que m'ha duyt axò?

—No es cap polissó! diu el Rey, i es En Bernadet!

—Ja no poria esser altre! diu ella. ¡Ah gran polissó, més que gran polissó! ¡Aquex *gallet vert* era un germá meu encantat! ¡E-hu veys com no es més qu'un polissó, re-de-polissó aqueix Bernadet, que'l m'ha mort? ¡Ara si que no menjarié ni beuré fins que 's *putx de la Seu* devant es portal meu veuré! ¡No, no menjarié ni beuré fins que's *putx de la Seu* devant es portal meu veuré!

I passa un dia, i en passen dos, i en passen tres, i a la Reyna no la treyen d'aquí.

El Rey, tot apurat, torna aplegar tota sa seu gent i criats i criades, i ja les diu:

—¡A veure qui es de voltros que s'ofereix a anar a dur es *putx de la Seu*!

Negú badá boca, fins qu'En Bernadet alsà la veu, i diu:

—Senyor Rey, Vossa Reyal Majestat bé sap que'm té sempre a son manar. ¡Si negú hi va, ja hi aniré jo!

—Idò ja pots esser partit! diu el Rey.

—¿Que no puc esperar demà demà? diu En Bernadet.

—Prou que si, diu el Rey.

I En Bernadet en punt de les dotze, i cap a n-es jardi i a s'espiray d'allá ont sa marea estava paradada! La hi conta tot, i sa mare que li diu:

—Bé has fet, fiy meu dols, d'oferirte a n-el Rey per anar a dur aquex *putx de la Seu*! Partex a trenc d'auba, i sa primera doneta véya que trobarás, ja li dius: —Germaneta! per lo amor de Deu i la Mare de Deu, no'm dirieu si hu sabeu i poreu i no vos sap greu, aont i com trobaria aquex *putx de la Seu*, i el duria devant ca'l Rey? ¡Escoltale't bé a n-aquella veysta, i fé tot quant ella te dirá!

En Bernadet a trenc d'auba pren els atapins de d'allá, i *tac!* troba una veysta, i ja li diu:

—Bon dia i bon any que Deu mos do, germaneta!

—Bon dia, o jovenet! diu aquella.

—No'm dirieu, diu En Bernadet, per l'amor de Deu i la Mare de Deu, si voleu i poreu i no vos sap greu, aont trobaria 's *putx de la Seu*, i com el poria dur devant ca'l Rey?

—Perque has parlat tan bé, diu sa

jayeta, ara t'ho diré com e-hu has de fer per trobar aquex *putx* i durlo-te'n allá ont vulgues. Mira, seguex de d'allá per aquex metex camí. Caminarás nou dies; i es dia que fará nou te trobarás dalt un putx ab un casal a sa cucuya. Alló es es *putx de la Seu*. Guaytará una dama per una finestra, fila qui fila ab un fus d'or i una filoia tota d'or. Es fus li caurá, tu le hi axeques, i le hi puix adalt. Ella agraida, te mostrerà tot aquell grandiós casal i es jardí. Tu escoltale't bé, no li perdes mitja paraula, i aprofite's! ¡E-hu farás, jo jovenet! tot axi com t'he dit?

—Prou que hu faré, diu En Bernadet.

I ja li ha estret de d'allá ben atacat i ben peus alts, camí camí.

Camina caminarás, des cap de nou dies, se troba dalt un *putx* i devant un grandiós casal que hi havia a sa cucuya.

Mira qui mira En Bernadet aquell grandiós casal, i al punt *zas!* guayta per una finestra una fadrineta d'una quinzena d'anys, més bella qu'un sol, fila qui fila ab un fus d'or i una filoia tota d'or; i *tae!* li cau aquell fus abax.

En Bernadet que'l vel lava com un gat sa rata, l'ampará a l'aire, i ja 'l puja a n-aquella fadrineta, que li dona les gràcies, i li mostra tot aquell casal i llavò 's jardí, qu'era gran ben gran.

Tresca qui tresca per dins aquell jardí ab aquella fadrineta, que tot le hi mostrava i n-hi donava fites netes, —En Bernadet afina uua planta espinerosa de tot, per l'estil d'una vaumaserosa, i ja demana:

—I ¿qu'es aquexa planta tan preciosa?

—¿Qu'es? diu sa fadrineta. Es una de ses que tenen més virtut. Figure't que si a qualsevol cego n-hi posen un brotet dins cada oreya, recobra la vista a l'acte.

En Bernadet tot d'una pensa en sa marea, i d'amagat en cuu quatre o cinc brotets, i les s'afica dins una bo-sseta que duya.

Tresca qui tresca per dins aquell jardí, passen per devora un roser disforjo tot carregat de roses, i aquex roser, a n-es cucayó tenia una vergüeta que guaytava.

—¿Qu'es aquexa vergüeta? diu En Bernadet.

—¿Qu'es? diu sa fadrineta. Es una vergüeta que, si peguen ab ella a una cosa qualsevol, aquella cosa se'n va allá ont diu es qui hi pega.

En Bernadet no va dir res pus, però va pendre sa seu; repará bé aont era aquell roser, i segui derrera sa fadrineta p'es caminals d'aquell jardí, mira qui mira plantes i abres; i com e-hu haguereu vist tot, que tornaven entrar dins es casal, En Bernadet se paupa ses butxaques, i diu:

—¡Vaja quina passada!

—¿I ara? diu sa fadrineta. ¿Qu'es? que t'ha passat?

—Qu'he perdut es mocador, diu ell. I sé ben cert que, com entrárem dins es jardí, encara el duya. ¿Que's sabria greu que tornás arrera per aqui ont som anats, a veure si'l trobaria?

—Gens de greu, diu sa fadrineta. E-hi pots anar bellament.

I En Bernadet ja es partit p'es metexos passos qu'havien seguits dins aquell jardí, i no s'atura fins qu'es devant aquell roser que tenia aquella vergüeta a n-es cucayó.

I ¿que fa ell? Venga una bona grapa da a n-aquella vergüeta! que la desifica des roser, i *plam* pega ab ella en terra tot dient:

—Que's planti aquest *putx de la Seu* devant ca'l Rey.

—¿Que me'n direu? Ell aquell *putx zas!* se planta devant ca'l Rey, i En Bernadet s'hi presenta, i ja diu:

—Senyor Rey, aquí té Vossa Reyal Majestat es *putx de la Seu*.

El Rey tot d'una se'n va corrents a la Reyna, i li diu:

—Hala, ja tens aquí devant es *putx de la Seu* que tan demanaves!

I heu de creure i pensar que, com la Reyna surt a n-es portal i me veu aquell *putx* allá devant, se posa feta una furia, cridant com una desesperada:

—¿Qui es es polissó que m'ha feta aquesta? ¡Polissó, més que polissó!

—No es cap polissó, diu el Rey. Es En Bernadet.

—Ja no poria esser altre! diu la Reyna. ¡Ja me va matar aquelles tres germanes meues, ses tres *penyes combatudes*, i llavò aquell germá meu, es, *gallet vert*; i ara ha pres a mun pare es *putx de la Seu* que s'altre germana meua el guardava! ¡Ara si que no menjarié ni beuré fins qu'En Bernadet penjet veuré!

Com el Rey la senti, no hu pogué aguantar pus, i s'esclamá:

—Fins aquí n-hi haurá hagut prou!

—Vol dir a n-En Bernadet que t'ha duyt tot quant tu has demanat, ara demanes que'l penjen? ¡A tu' penjarán ell, gran polissona! ¡Ets tu que mereys penjar!

—I no'n va tayar pus: crida dos botxins, i a l'acte la penjanen a n-aquella gran polissona.

I a n-el Rey li vengué aquesta idea:

—Qualsevol cosa posaria de missions qu'aquest Bernadet es aquell infantó que feya vuyt que'l vatx fer paradar ab sa mare!

I heu de creure i pensar que'l Rey fa obrir aquella paret da sa cuya, aont estava parada la Reyna de bon de veres, sa mare d'En Bernadet; i ja hu crec que la hi trobaren ben viva! En Bernadet se treu aquells brotets que duya dins sa bosseta, les hi posa dins ses oreyes, i a l'acte la Reyna cobrà la vista.

El Rey i En Bernadet l'abassaren plorant tots d'alegria com-e nins petits, i tothom de ca'l Rey plorava, i tots botaven de gotx de veure de bell nou aquella Reyna primera, tan bona dona com era que robava tots es cors.

En Bernadet agafa son pare i sa mare, i les diu:

—Mirau, dins aquex grandiós casal des *putx de la Seu* e-hi ha una fadrineta d'una quinzena d'anys més bella qu'un sol. Si may m'he de casar, ha d'esser ab ella.

Se'n hi van tots tres, i la me troben a n-aquella fadrineta dins una cambra tota d'or, tota plorant perque no sabia aont se trobava.

—No ploris! li digueren tots tres.

—Te vols casar ab aquest fiy nostro? li digueren el Rey i la Reyna.

Com sentí sa fadrineta aquelles commendacions, mudà de cantet, no plorà pus. Se mira'l Rey i la Reyna i sobre tot En Bernadet, i li diu:

—I tu qu'ets aquell que m'axicares es fus que me va caure com guaytava pe'sa finestra, i que te vatx mostrar aquex casal i es jardí?

—Si-fa, diu En Bernadet. Es metex som.

—Ido si que'm vuy casar ab tu. Ara metex.

—¿Que me'n direu? Ell a